

Innst. S. nr. 105.

(1998-99)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Glommens og Laagens Brukseierforening. Ny konsesjon for regulering av Osensjøen.

St.prp. nr. 69 (1997-98).

Til Stortinget.

SAMMENDRAG

Olje- og energidepartementet legger i proposisjonen frem forslag om fornyet konsesjon for Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB) til regulering av Osensjøen. Departementet foreslår:

- Hjemfallsretten for de 19,48 pst. av reguleringen av Osensjøen som er gjenstand for hjemfall benyttes ikke.
- Glommens og Laagens Brukseierforening gis konsesjon på ubegrenset tid for reguleringen av de samme 19,48 pst. av Osensjøen.
- Som vilkår for konsesjonen fastsettes at konsesjonæren blant annet skal innbetale 5 mill. kroner til et næringsfond for Trysil og Åmot kommuner.

Når det gjelder *hjemfallsspørsmålet* viser departementet til at Glommens og Laagens Brukseierforening ved kgl. res. 5. juli 1928 fikk tillatelse til regulering av Osensjøen - for et tidsrom av 50 år for private vannfallseieres andel i reguleringsanlegget, mens konsesjonen gjelder i ubegrenset tid for offentlige andelseiere. Reguleringskonsesjon for de private andelshaverne ble i sin tid gitt på vilkår av at staten skulle kunne kreve reguleringsanleggene avstått vederlagsfritt ved utløpet av konsesjonstiden (hjemfall). Adgang for staten til å gjøre hjemfall gjeldende for de private vannfalleiernes andel inntrådte 5. juli 1978.

Departementet viser videre til at ved konsesjonstidens utløp var interessene i Osenreguleringen fordelt med en andelsprosent på 67,69 pst. til offentlig eide verk og 32,31 pst. til privat eide verk. Den private andelen var fordelt med 4,98 pst. på Borregaard og med 27,33 pst. på Hafslund. Andelen i reguleringsanlegget er fordelt på grunnlag av fordelingen av fallrettigheter nedstrøms som utnytter reguleringen. Grunnet utbygging av nye fallstrekninger som utnytter vannet

fra Osensjøen er den private andelen i reguleringen i dag på 19,48 pst., fordelt med en andel på 16,8 pst. for Hafslund og en andel på 2,66 pst. for Borregaard. Hafslund og Borregaard har begge ervervet sine fall før konsesjonslovgivningen, slik at fallene ikke er undergitt noe hjemfall. Denne saken dreier seg derfor kun om partielt hjemfall av den private andelen i reguleringsanleggene i Osensjøen.

Departementet viser til vassdragsreguleringsloven hvor det fremgår at det ikke er adgang til å ta ut noen økonomisk gevinst av selve reguleringen. Staten har ingen rettigheter i vassdraget som medfører at reguleringen kan utnyttes, og en overtakelse vil ikke ha noen reell verdi for staten. Det tilrås derfor at Stortinget i tråd med langvarig, fast praksis vedtar ikke å benytte hjemfallsretten for de 19,48 pst. av reguleringen av Osensjøen som er gjenstand for hjemfall.

Når det gjelder *ny reguleringskonsesjon* har GLB på vegne av de private falleierne søkt om fornyet konsesjon for deres andeler i reguleringen av Osensjøen.

Olje- og energidepartementet har vurdert spørsmålet om ny reguleringskonsesjon og funnet at fordelene ved fortsatt regulering klart overstiger ulempene, jf. vassdragsreguleringsloven § 8. Ingen av de innkomne uttalelsene har gått imot at det blir gitt ny reguleringskonsesjon. Det foreslås at Stortinget samtykker i at GLB gis konsesjon for Borregaard og Hafslunds andeler i reguleringen av Osensjøen. Grunnet endringer i vassdragsreguleringsloven ved lov av 11. juni 1993 vil konsesjon gis på ubegrenset tid for samtlige deltakere i reguleringen.

For at private og offentlige andelseiere skal få like vilkår for samme regulering, foreslår videre Olje- og energidepartementet en revisjon av de offentlige andelshavernes vilkår i samsvar med det som blir fastsatt for de private andelshaverne.

Det foreslås også at konsesjonæren skal betale et næringsfond til Trysil og Åmot kommuner på til sammen 5 mill. kroner i tillegg til konsesjonsavgifter.

I proposisjonen er Norges vassdrags- og energiverks (NVEs) innstillinger om henholdsvis hjemfall og ny reguleringskonsesjon tatt inn, samt innkomne uttalelser til NVEs innstillinger. I tillegg følger Olje- og energidepartementets forslag til vilkår som vedlegg til proposisjonen.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Olav Akselsen, Gunn Karin Gjøl, Bent Hegna, Rolf Terje Klungland, Torny Pedersen og lederen Jens Stoltenberg, fra Fremskrittspartiet, Øyvind Korsberg og Øyvind Vaksdal, fra Kristelig Folkeparti, Bror Yngve Rahm og Lars Rise, fra Høyre, Jan Johnsen og Jan Tore Sanner, fra Senterpartiet, John Dale, fra Sosialistisk Venstreparti, Hallgeir H. Langeland og fra Venstre, Gunnar Kvasheim, bemerker at saken om eventuelt ny konsesjon for de private medeierne Borregaard og Hafslund i regulering av Osensjøen, har tatt meget lang tid.

Glommens og Laagens Brukseierforening fikk ved kgl. res. 5. juli 1928 tillatelse til regulering av Osensjøen. Brukseierforeningen har i dag en bruksrett til 19,48 pst. av reguleringsanlegget.

Tillatelsen ble gitt for en periode på 50 år for de private vannfalleiernes andel i reguleringsanlegget. Komiteen bemerker at statens adgang til å gjøre hjemfall gjeldende for de private vannfalleiernes andel dermed inntrådte allerede 5. juli 1978. Komiteen viser til at det derfor er over 20 år siden hjemfallsoppgjøret fant sted, og vil igjen minne om at så lang behandlingstid bør unngås i framtiden.

Ut fra disse omstendigheter, og ut fra at det ved konsesjonen i 1928 ikke ble stilt vilkår for innbetaling av næringsfond til kommunene, finner komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, det riktig å fastsette overføringen til næringsfond pålydende 8 mill. kroner for kommunene Åmot og Trysil som en kompensasjon for tidligere

næringstap, og som en kompensasjon for de naturressursene som nå føres bort for all framtid.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti, Hallgeir H. Langeland, viser til de innspill som er kommet fra Trysil og Åmot kommuner, hvor det bl.a. legges vekt på de betydelige tap kommunene har lidt ved at konsesjonsbehandlingen har tatt uforholdsmessig lang tid, og at konsesjonæren relativt sett har tjent på dette. Dette medlem opprettholder ikke kravet fra kommunene, men mener Stortinget må komme kommunene i møte ved å justere opp beløpet til 10 mill. kroner.

Dette medlem foreslår følgende:

"Stortinget ber konsesjonæren om å innbetale til næringsfond i Trysil og Åmot kommuner til sammen 10 mill. kroner i tillegg til konsesjonsavgiftene."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Stortinget ber konsesjonæren om å innbetale til næringsfond i Trysil og Åmot kommuner til sammen 10 mill. kroner i tillegg til konsesjonsavgiftene.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

1. Stortinget samtykker i at staten ikke skal benytte hjemfallsretten for 19,48 pst. av reguleringen av Osensjøen.
2. Stortinget samtykker i at Glommens og Laagens Brukseierforening gis tillatelse til fortsatt regulering av Osensjøen i samsvar med forslag i St.prp. nr. 69 (1997-98).
3. Stortinget samtykker i at det som vilkår for konsesjonen fastsettes at konsesjonæren skal innbetale 8 mill. kroner til et næringsfond for Trysil og Åmot kommuner.
Næringsfondet faller til betaling når konsesjon er gitt.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 24. februar 1999.

Jens Stoltenberg,
leder.

Torny Pedersen,
ordfører og fung. sekretær.